

modelapparat for studium af konflikter helt generelt, og den anden forsøger at anvende det på bl. a. økonomiske konflikter og – hvad der har forf.s hovedinteresse i denne forbindelse – internationale konflikter.

Første kapitels begrebsapparat er overbevisende. Hvad resten af værket anbelanger, bringer det vel vor erkendelse et haneft videre. Men klart er det, at konfliktforskning må foretages på empirisk basis og ikke på spekulativt, som her er sket.

Kapitel 10 behandler økonomisk konflikt og kapitel 11 industriel konflikt. Begge bærer præg af at være skrevet af en lærd mand.

Erik Johnsen.

C. West Churchman: Prediction and Optimal Decision. Prentice-Hall, Englewood Cliffs, N. J., 1961. 394 s.

Nærværende anmelder hører ikke til dem, der kigger i facitlisten. Han skal ikke desto mindre begynde med at sige, at han har læst adskillige positive anmeldelser af denne bog, og kun positive. Selv af folk, der ellers ikke lægger fingrene imellem, når det gælder andres arbejde, navnlig arbejde, der er inficeret med værdifilosofi.

Churchmans bog bærer undertitlen »filosofiske bidrag til en videnskab om værdier«. Churchman har i mange år været involveret i praktisk og teoretisk operationsanalysearbejde, så selv om han har en baggrund som værdifilosof, kan man ikke forvente en normal værdifilosofidiskussion, som den der f. eks. er ført her Skandinavien. Bogen er da også et oplæg til beslutningstageren og analysemanden i virksomheden, og den diskuterer de forskelligartede vurderinger, som disse må anlægge i deres respektive funktioner. En vurdering af disse vurderinger kan efter C. kun foretages, hvis man ved hvad folk virkelig vil. Dette implicerer – atter efter C. – at nogle fundamentale

etiske problemer løses. Dette kan kun gøres, hvis man laver en metodik, der på mere eller mindre empirisk basis kan bidrage til besvarelse af disse spørgsmål. C. har lavet et sådant muligt oplæg i bogen. Han mener indledningsvis, at det er naivt at skelne mellem en »verden af kendsgerninger« og en »verden af værdier«, værdier er kendsgerninger, der kan studeres såvel som andre forhold, f. eks. i en virksomhed, og man kommer ikke udenom et studium af dem, hvis man skal opstille en normativ beslutningsmodel.

M. h. t. analysemandens afgørelser, altså »videnskabelige beslutninger« er det klart, at de er underkastet vurderinger. C. mener, at hvis man vil vurdere disse, kan det kun ske ud fra videnskabens formål, som atter kan være mange og indbyrdes modstridende. Det er derfor nødvendigt at rangordne målene, og dette er – atter efter C. – et etisk problem. Metoder til at foretage en sådan rangkationer er bogens hovedtema (der er adskillige sidetemaer, der dog klinger nogenlunde sammen med hovedtemaet).

De første seks kapitler kan vel betegnes som forskellige oplæg til den egentlige diskussion. De behandler det normative oplæg, forholdet mellem lyst-ulyst og præference, en indgående diskussion af hvorvidt gevinst kan anvendes som værdimåler, og hvorfor ikke, et afsnit om måling og et afsnit om sandsynlighed. Alle kapitler er originale bidrag til den løbende diskussion af disse spørgsmål, ikke blot resuméer, – selv om disse foretages implicit.

Kapitlerne 7–10 incl. er bogens egentlige bidrag. Kapitel 7 diskuterer en norm for værdimåling. Man tænker sig en beslutningstager stående overfor et sæt mulige handlinger hver affødende sit eget resultat, evt. med en vis sandsynlighed. Værdien af et resultat defineres da (s. 190) på følgende vis: »... we define the value of outcomes in terms of a selection

of an act from among a set of »free« choices: each choice is available, is known to have a specific probability of leading to an outcome, and is preferred equally with respect to other available choices». Dette er jo en noget indskrænket definition, men fidusen ved den er – efter C. – at den afspejler de forhold, der kendetegner de eksperimenter, man har mulighed for at lave. Derved får begrebet »rationel adfærd« også en specifik betydning, som diskuteres i kapitel 8. Det er den adfærd, der udspiller sig i lys af den nytteteori, man på ethvert tidspunkt er i stand til at opstille. Og for øjeblikket kan man ikke komme længere end ovennævnte definition af værdi giver operationel mulighed for. I kapitel 9 diskuteres mulighederne for at addere værdier. Og da hele C.'s system bygger på værdiers additivitet, er det et essentielt afsnit, og naturligvis et afsnit hvor kritikken kan sætte ind. Man kan vel sige, at hvis man holder sig til ovennævnte værdidefinition, så følger værdiernes additivitet med logisk nødvendighed, og så behøver man ikke gøre meget mere ud af det. Hvis man imidlertid lægger sin »eksperimentelle« metode anderledes til rette end C. foreslår, kan man meget simpelt empirisk eftervise, at værdier hos beslutningstagere i virksheder ikke er additive. Hvilket atter kræver andre modeller for eventuelle aggregeringer. Kapitel 10 går videre med et udvidet oplæg til værdimåling, der til en vis grad forsøger at tage hensyn til anmelderens kommentar, men der kommer ikke nogen egentlig løsning ud af, men et værdifuldt bidrag til diskussionen.

De sidste 6 kapitler behandler atter sidetemaer: gyldig argumentation, værdier i grupper, tidsproblemet og nogle fundamentale problemer i videnskabelig metode.

Videnskabens opgave – som formuleret

af C. – er at kunne forudsige (jfr. bogens titel); forudsigelse, »prediction« er et nødvendigt element i en optimal beslutning. Andre vil sige, at videnskaben om virksomheden har til opgave at sige, hvorledes man bør træffe en beslutning, at videnskaben altså skal være normativ eller »prescriptive«. Selv om disse formål vel i den konkrete opgave bliver identiske, er C.'s attitude nok mere akseptabel – efter anmelderens værdisystem –, selv han (og Churchman) lever af at udvise en anden.

Churchmans bog er i de to år, den har været på markedet, blevet en klassiker, hvis tankeindhold man som erhvervsøkonom ikke kommer uden om at tage stilling til.

Erik Johnsen.

Kenneth J. Arrow, Samuel Karlin and Herbert Scarf, ed.: Studies in Applied Probability and Management Science. Stanford University Press, 1962, \$ 8,50.

Bogen indeholder 15 bidrag til den matematiske lagerteori, produktionsteori og udskiftningsteori. For alle bidrag gælder, at der ikke er skelet til nogen umiddelbar praktisk anvendelse af de udviklede modeller.

På den anden side er der i de forskellige papirer foretaget stedvist værdifulde bidrag til udviklingen af den abstrakte matematiske modelfamilie indenfor området management science.

Anmelderen er i tvivl om det hensigtsmæssige i den af Stanford-gruppen åbenbart efterhånden kanoniserede fremgangsmåde: at skrive matematik og til en vis grad at anvende matematisk arbejdsmetode og kalde det ledelsesvidenskab.

Alle artikler er på det abstrakte researchplan og har kun interesse for specialister.

Erik Johnsen.